

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS

Samordningsstaben

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:   Deres dato: Vår ref.:   Saksbehandlere: Dato:
06.12.2007   2007/33711 FM-K   Erik Arnkvern   14.03.2008

HØRINGSBREV - UTKAST TIL RIKSPOLITISKE RETNINGSLINJER FOR UNIVERSELL UTFORMING

Vi viser til brev av 06.12.07 med utkast til "Rikspolitiske retningslinjer for universell utforming" og notat med utdypende forklaring og veiledning.

I det følgende gis noen merknader til hva Fylkesmannen vurderer som særlig viktig i arbeidet med implementeringen av retningslinjene og vårt bidrag ut fra Fylkesmannens ansvar og rolle.

Retningslinjene avklarer hovedpunktene i ansvarsforhold og krav til den kommunale planprosessen. Kommunen er pålagt et omfattende ansvar og betydelige utfordringer som faglig kompetanseorgan, som planmyndighet og når det gjelder informasjon til, og oppfølging av forslagstillere.

Manglende kompetanse og kjennskap til temaet fører i dag ofte til at krav om tilgjengelighet for alle og universell utforming kommer sent inn i prosessen og blir sett på som "ekstra-kostnader". Vi vil derfor understreke behovet for at retningslinjene følges av materiale som klargjør begreper, utdypet ansvarsforhold og konkretiserer/eksemplifiserer omfanget av kravene til fysisk utforming. Krav til oppgaver og myndighet må formuleres så utvetydig som mulig gjennom veiledning og instruksjer. RPR UU vil bli betydelig svekket hvis innføringen starter med en fase med uklarhet om innhold og krav med tilsvarende spillerom for tolkninger som kan føre til konflikter og unødig tidsbruk

Vi forutsetter at Miljøverndepartementet, ut fra sitt overordnede ansvar, utvikler strategier for, og innhold i, kompetanseoppbyggingen om universell utforming. Disse strategiene bør også omfatte bransjer som er involvert i forslag/planlegging, prosjektering og konkret utbygging. Prosjektering og entreprenørvirksomhet utføres i det vesentlige i privat regi. Det samme gjelder planleggingen på detaljplannivå. Forsøksprosjekter med kompetanseoppbygging hos deltagende parter har dokumentert potensialet for godt samspill og rasjonell økonomi, jf bl.a. prosjekt i Ski kommune. Kompetanseoppbygging vil også kunne bidra til at tilgjengelighet for alle og universell utforming blir et selvfølgelig og integrert perspektiv i all planlegging, utbygging og gjennomføring av tiltak.

Fylkesmannens ressurser er begrensede, og kommuneplanprosessene er den arena hvor det er størst muligheter for faglig veiledning på bred front. Fylkesmannen i Oslo og Akershus prioriterer derfor medvirkning i kommuneplanprosessene. Ettersyn av reguleringsplaner begrenses til planer med vidtrekkende konsekvenser og planer som er i strid med gjeldende kommuneplan. Det innebærer at Fylkesmannens bidrag til realiseringen av RPR UU i planbehandlingen, i det vesentlige, vil være begrenset til kommuneplanprosessene.

I kommuneplansammenheng vil enkelte krav til fysisk utforming kunne synliggjøres på kartet (jf. retningslinjenes pkt. 5 a, c og f). Ut fra plankartetets overordnede formål er det imidlertid såpass grovmasket at det gir begrensede muligheter til å synliggjøre hensynet til universell utforming. Arealdelens potensial ligger først og fremst i forankring av RPR UU som premiss for planleggingen. Detaljplannivået gir langt flere muligheter for konkretisering.

Etter gjeldende plan- og bygningslov gir ikke § 20-4 hjemmel for bestemmelser om universell utforming. I Ny plan- og bygningslov, plandelen (Ot.prp. 32 2007-2008), har universell utforming tydelig plass i formålsparagrafen, og § 11-9 pkt 5 gir kommunen hjemmel for å gi bestemmelser om funksjonskrav, herunder universell utforming. Med det gir den nye loven kommunen muligheter til å ta nye grep for å realisere de nasjonale målene om universell utforming.

Fylkesmannens påvirkning ligger i faglig veiledning overfor kommunene, eventuelt bidrag i forhold til forslagsstillere og utbyggere/tiltakshavere. Fylkesmannen vil dessuten få adgang til å fremme innsigelse der kommunale planer er i strid med RPR UU. Det kan fremmes innsigelse til arealdelen/plankartet basert på en vurdering av konkrete forslag til utbygging/omdisponering av areal. Som pekt på ovenfor er imidlertid plankartet såpass grovmasket at det ofte ikke fanger opp viktige forhold knyttet til universell utforming. Realiteten i kommuneplanens politikk for universell utforming vil i stor grad være bestemt av forankringen i /kvaliteten av grunnlagsutredninger og vurderinger. Etter ny plan- og bygningslov kan politikken også tydeliggjøres og konkretiseres gjennom utforming av bestemmelser.

Dersom innsigelsesinstrumentet skal fungere rasjonelt og i henhold til formålet, er det imidlertid nødvendig med nærmere avklaringer sentralt som kan bidra til å gi kommuner, forslagsstillere og innsigelsesmyndigheter en felles oppfatning av rammene for bruk av innsigelser der kommunale planer ikke følger opp RPR UU. Det gjelder særlig bruk av innsigelser i forhold til mangelfulle utredninger og vurderinger, og med ny plan- og bygningslov; innsigelser i forhold til planbestemmelser, eventuelt mangel på planbestemmelser.

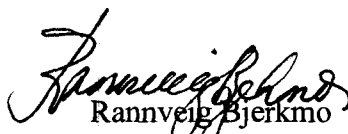
Oppsummering:

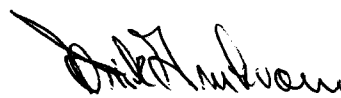
- Vi vil understreke behovet for at retningslinjene samtidig følges av materiale som klargjør begreper og deres innhold, utdyper ansvarsforhold og konkretiserer/eksemplifiserer omfanget av kravene til fysisk utforming.
- Fylkesmannens bidrag til realiseringen av RPR UU i planbehandlingen, vil i det vesentlige, være begrenset til medvirkning i kommuneplanprosessene.

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS

- Kommuneplanens araldel kan først og fremst gi en forankring av RPR UU som premiss for planleggingen, gjennom utredninger/vurderinger og utforming av retningslinjer. Detaljplannivået gir langt flere muligheter for konkretisering, men her er Fylkesmannen inne i vesentlig mindre grad.
- Dersom innsigelsesinstrumentet skal fungere rasjonelt og i henhold til formålet, trengs det signaler som gir kommuner, forslagsstillere og innsigelsesmyndighetene en felles oppfatning av rammene for bruk av innsigelser.

Med hilsen

Rannveig Bjerkmo
assisterende fylkesmann

Erik Arnkværn
seniorrådgiver